

Hallituksen esitys ympäristönsuojelulain ja siihen liittyvien lakien muuttamiseksi, lausunto ympäristöministeriölle

Ympäristöterveysjaosto 11.06.2026 § 64
1339/03.00/2026

Valmistelu ja lisätiedot
I kaupungineläinlääkäri-hygieenikko Tiina Tiainen
etunimi.sukunimi@porvoo.fi

Lausuntopyyntö: [Lausunto - Lausuntopalvelu](#)

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoa 6.7.2026 mennessä Askolan, Lapinjärven, Myrskylän, Pornaisten, Pukkilan ja Sipoon kunnilta sekä Porvoon ja Loviisan kaupungeilta luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Kuka tahansa voi antaa lausunnon. Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta: www.lausuntopalvelu.fi

Esityksellä on tarkoitus panna osittain täytäntöön Euroopan unionin uudelleenlaadittu yhdyskuntajätevesidirektiivi (EU) 2024/3019. Direktiivin kansallinen täytäntöönpano on tarkoitus jakaa kahteen osaan, nyt lausunnolla oleva esitysluonnos olisi ensimmäinen osa tätä kokonaisuutta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ympäristönsuojelulakia, vesihuoltolakia, vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettua lakia ja yhdyskuntarakentamislakia (valmisteilla). Tavoitteena on valmistella esitys niin, että se voidaan antaa eduskunnalle syksyllä 2026. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Ympäristönsuojelulakiin lisättäisiin muun muassa yhdyskuntajätevesien käsittelyn veloitteiden soveltamisen ja kustannusvaikutusten kannalta keskeinen direktiivitaajaman määritelmä. Ympäristönsuojelulakiin lisättäisiin myös säännökset typelle ja fosforille sekä mikroepäpuhtauksille herkkien alueiden määrittämisestä ja yhdyskuntajätevesien johtamista koskevasta riskinarvioinnista. Lisäksi mainittuun lakiin sisällytettäisiin muun muassa yhdyskuntajäteveden kuormituksen määrittämistä ja puhdistamossa käsitellyn veden uudelleenkäyttöä koskevaa sääntelyä, yhdyskuntajätevedenpuhdistamoiden suunnittelua ja käyttöä koskevia yleisiä vaatimuksia sekä eräitä keskeisiä määritelmiä.

Vesihuoltolakiin sisällytettäisiin uusia säännöksiä vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden määrittämisestä, jätevesiviemäriverkostoon liittämismvapautta koskevan tiedon toimittamisesta, jätevesiviemäriverkostoon liittyvistä vaatimuksista sekä jätevesiin liittyvästä tiedon- saannista ja tiedottamisesta.

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettuun lakiin lisättäisiin yhdyskuntajätevedenpuhdistamohankkeita koskeva mahdollisuus poiketa vesien sitovista ympäristötavoitteista edellytysten täytyessä.

Yhdyskuntarakentamislakiin lisättäisiin säännökset, joilla kunnissa tiettyjen taajamien osalta tehostettaisiin hulevesien yleistä hallintaa sekä sekaviemäreistä aiheutuvien ylivuotojen riskinhallintaa.

Esitysluonnokseen on sisällytetty eräitä asetusluonnoksia kokonaisuuden hahmottamiseksi. Asetusluonnokset ja perustelumuistiot tulevat lausunnolle myöhemmin, kun esityksen käsittely eduskunnassa on edennyt.

Ympäristöterveydenhuollon tehtäviä sivuaisivat seuraavat pykälät:

Ympäristönsuojelulaki

110 g §:ssä säädettäisiin yhdyskuntajätevesien käsittelyyn liittyvistä määritelmistä. Pykälä sisältäisi viisi määritelmää: Biologinen hapenkulutus, asukasvastineluku, yhdyskuntajäteveden käsite, yhdyskuntien talousjäteveden käsite, teollisuus- ja laitospääveden käsite sekä mikroepäpuhtaus.

110 i §:ssä säädettäisiin direktiivitaajamien määrittämisestä. Sääntely perustuu kansalliseen tarpeeseen. Suomen ympäristökeskusta veloitettaisiin laatimaan Lupa- ja valvontavirastolle kymmenen vuoden välein ehdotus Manner-Suomen alueella sijaitsevista alueista, joiden asutuksen kuormitus asukasvastinelukuna ilmaistuna on yritystoimintaan yhdistettynä tai ilman sitä kokonaisuudessaan vähintään 1 000 avl ja tiheydeltään vähintään 25 avl hehtaaria kohden. Näitä alueita kutsuttaisiin direktiivitaajamiksi.

110 k §:ssä säädettäisiin yleisestä veloitteesta huomioida yhdyskuntajätevedenpuhdistamon suunnittelussa ja ylläpidossa kuormitusvaihtelut eri vuodenaikoina ja ilmastonmuutoksen vaikutukset. Käsiteltyjen yhdyskuntajätevesien purkupaikat valittaisiin mahdollisuuksien mukaan siten, että haitalliset vesistövaikutukset jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

110 l §:ssä säädettäisiin vaatimuksista koskien niitä tilanteita, joissa käsiteltyä yhdyskuntajätevettä käytetään uudelleen. Käsitellyn yhdyskuntajäteveden uudelleenkäyttö ei saisi vaarantaa vastaanottavan vesistön ekologista virtaamaa tai aiheuttaa ympäristön pilaantumista eli haitallisia vaikutuksia ympäristöön tai ihmisten terveyteen. Lisäksi veden uudelleenkäytössä tulisi ottaa huomioon vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaiset vesienhoitosuunnitelmat.

110 m §:ssä säädettäisiin käsiteltyjen yhdyskuntajätevesien johtamista koskevasta riskinarvioinnista. Lupa- ja valvontaviraston olisi yksilöitävä ja arvioitava riskit, joita käsiteltyjen yhdyskuntajätevesien johtaminen voi aiheuttaa ympäristölle. Arvioinnissa otettaisiin huomioon ne vesimuodostumat, joihin

yhdyskuntajätevesiä johdetaan tai joihin jätevesien johtamisella voi olla vaikutuksia. Riskinarvioinnissa otetaan huomioon:

- 1) vuodenaikavaihtelu ja sään ääri-ilmiöt;
- 2) sellaisen vesimuodostuman veden laatu;
 - a. josta otetaan vettä talousvedeksi tuotettavaksi;
 - b. jossa harjoitetaan vesiviljelytoimintaa;
 - c. jossa on sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan lainsäädännön mukainen uimaranta;
- 3) pohjavesimuodostuman tila ja sille asetetut ympäristötavoitteet;
- 4) käsitellyt jätevedet vastaanottavan pintavesimuodostuman tila ja sille asetetut ympäristötavoitteet;
- 5) meriympäristön tila; ja
- 6) muut jätevedenpuhdistuslaitokselta johdettavien käsiteltyjen jätevesien johtamisesta aiheutuvat olennaiset riskit.

Perustelutekstien mukaan arvioinnissa tehtäisiin yhteistyötä vesihuoltolaitoksen, kunnan terveydensuojeluviranomaisen sekä muiden tarvittavien viranomaisten ja asiantuntijalaitosten kanssa.

110 n §:ssä säädettäisiin riskinarvioinnin laatimisesta. Riskinarviointi tehtäisiin jäteveden puhdistamo- ja vesimuodostumakohtaisesti. Perustelutekstien mukaan ympäristönsuojelulain, terveydensuojelulain ja vesihuoltolain tarkoittamien viranomaisten tulisi ottaa huomioon valmistunut riskiarviointi ja toteuttaa toimenpiteitä. Näitä toimenpiteitä olisivat esimerkiksi jäteveden puhdistamon tarkkailusuunnitelman tarkistaminen ja viemäriverkoston laajentamistarpeiden tarkastelu.

110 o §:ssä säädettäisiin menettelystä riskinarvioinnin laatimisessa ja tarkistamisessa. Lupa- ja valvontavirasto antaisi luonnoksen käsiteltyjen yhdyskuntajätevesien johtamista koskevasta riskinarvioinnista tiedoksi julkisella kuulutuksella ja pyytäisi tarvittavat lausunnot. Lupa- ja valvontavirasto julkaisisi yhteenvedon valmistuneesta riskinarvioinnista tietoverkossa. Riskinarviointi olisi tarkistettava ja saatettava ajan tasalle tarpeellisin osin kuuden vuoden välein.

110 q §:ssä säädettäisiin typelle ja fosforille herkkien alueiden määrittämisen menettelystä ja päätöksestä. Menettelyä koskeva sääntely perustuu kansalliseen tarpeeseen.

110 r ja 110s §§:ssä säädettäisiin mikroepäpuhtauksille herkistä alueista. Suomen ympäristökeskus veloitettaisiin tekemään Lupa- ja valvontavirastolle kuuden vuoden välein ehdotuksen Manner-Suomen alueista, joilla yhdyskuntajäteveden puhdistamoiden mikroepäpuhtauksien pitoisuudet tai kertyminen aiheuttaisi riskin ympäristölle tai ihmisten terveydelle. Mikroepäpuhtauksilla tarkoitettaisiin EU:n kemikaaliasetuksen (REACH) 3. artiklan mukaisia aineita tai niiden hajoamistuotteita. Lupa- ja valvontavirasto antaisi päätöksen mikroepäpuhtauksille herkistä alueista lausunnotmenettelyn jälkeen.

Vesihuoltolaki

13 a §:ään esitetään lisättäväksi uusi säännös, jonka mukaan jätevesiviemäriverkostojen suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa olisi käytettävä parasta saatavilla olevaa teknistä tietämystä jätevesien kuormituksen vaihtelut eri vuodenaikoina ja alltius ilmastonmuutokselle huomioiden Suunnittelussa tulisi lisäksi kiinnittää erityistä huomiota yhdyskuntajätevesien määrään ja ominaisuuteen, yhdyskuntajätevesien vuotojen, suotautumisen ja viemäriverkostossa tapahtuvan sisäänvirtauksen estämiseen sekä rankkasateiden aiheuttamien ylivuotojen hillitsemiseen.

Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä

20 d §:ssä säädettäisiin niistä yhdyskuntajätevedenpuhdistamoa koskevista tilanteista, jolloin ympäristötavoitteista poikkeamista sovellettaisiin. Poikkeamisen edellytyksiä olisivat:

-Yhdyskuntajätevedenpuhdistamon tuomia hyötyjä ei voida teknisen toteuttamiskelpoisuuden tai kohtuuttomien kustanusten vuoksi saavuttaa muilla keinoilla. Hyödyillä tarkoitettaisiin muun muassa ihmisten terveyttä ja yleistä turvallisuutta.

-Toteutetaan kaikki teknisesti toteuttamiskelpoiset toimenpiteet haittavaikutusten ja kielteisten vaikutusten minimoimiseksi vesimuodostumissa, joihin kuormitus kohdistuisi suoraan sekä alapuolisia vesimuodostumia, joihin kohdistuu kielteisiä vaikutuksia.

Yhdyskuntarakentamislaki

62 a §:ssä veloitettaisiin kunnat yksilöimään kuuden vuoden välein alueellaan sijaitsevista ympäristönsuojelulain 110 j §:ssä tarkoitetuista direktiivitaajamista ne, joiden ympäristönsuojelulain 110 i §:ssä tarkoitettu kuormitus asukasvastinelukuna ilmaistuna on vähintään 10 000 asukasvastinelukua ja alle 100 000 asukasvastinelukua, ja joissa esiintyy erillisviemäröityihin likaantuneisiin hulevesiin tai sekaviemäreistä rankkasateiden seurauksena aiheutuviin ylivuotoihin liittyvä riski ympäristölle tai ihmisten terveydelle).

62 b §:ssä säädettäisiin hulevesien hallintasuunnitelman laatimisesta. Suunnitelman laatiminen olisi pakollista direktiivitaajamille, joiden kuormitus asukasvastinelukuna ilmaistuna on vähintään 100 000 asukasvastinelukua. Lisäksi laatiminen olisi pakollista niille direktiivitaajamille, joissa kunta on 62 a §:n mukaisesti todennut esiintyvän erillisviemäröidyistä likaantuneista hulevesistä tai sekaviemäreistä rankkasateiden seurauksena aiheutuvista ylivuodoista johtuvaan vesistökuormitukseen liittyvä ympäristön pilaantumisriski.

62 c §:ssä säädettäisiin hulevesien hallintasuunnitelman sisällöstä. Suunnitelmassa tulisi ottaa huomioon kaikki hulevesien hallinta-alueelle osuvat valuma-alueet koko laajuudessaan sekä riskiperusteisesti viemäröityjen hulevesien laadun vaikutukset vesiympäristöön sekä varautuminen sademäärien ja rankkasateiden lisääntymiseen. Suunnitelman tulisi lisäksi sisältää tiedot alueen sekaviemäreistä sekä sekaviemäreistä rankkasateiden seurauksena aiheutuvien ylivuotojen vähentämistä koskevat tavoitteet sekä toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi.

62 d §:ssä säädettäisiin valmistelun yhteistyöstä ja valmistelussa noudatettavasta sääntelystä. Hulevesien hallintasuunnitelma laadittaisiin yhteistyössä vesihuoltolaitoksen kanssa ja tarvittaessa yhteistyössä naapurikunnan tai -kuntien kanssa.

Ympäristöterveydenhuollon päällikkö

Ympäristöterveysjaosto päättää antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Ympäristönsuojelulaki

110 g §: Käsité "yhdyskuntajäteveden uudelleenkäyttö" on Suomessa uusi käsité ja se olisi hyvä määritellä ympäristönsuojelulaissa.

110l §: Käsitellyn yhdyskuntajäteveden uudelleenkäyttöä ei vielä harjoiteta Suomessa. Ympäristöterveysjaosto katsoo, että uudelleenkäytöstä ei saa aiheutua terveyshaittaa, mikä vaatimus tulisi lisätä ympäristönsuojelulakiin. Kielto ympäristön pilaantumisen aiheuttamisesta ei kata tilanteita, joissa mahdollinen terveyshaitta ei liity vastaanottavaan vesistöön vaan varsinaiseen käyttöön esimerkiksi kasteluvetenä. Puhdistetun yhdyskuntajäteveden uudelleenkäyttöä varten tulee luoda menettelyt sen varmistamiseksi, että terveyshaittaa ei aiheudu missään uudelleenkäytön vaiheessa.

110m §: Ympäristöterveysjaosto pitää käsiteltyjen yhdyskuntajätevesien johtamiseen liittyvien ympäristö- ja terveysriskien arviointia erittäin tarpeellisena uutena vaatimuksena. Lakiluonnoksen mukaan riskinarvioinnissa otettaisiin huomioon käsiteltyjen jätevesien lisäksi myös puhdistamalla ohijuoksettujen puhdistamattomien jätevesien ympäristö- ja terveysvaikutukset kohdevesistöön. Jaosto katsoo, että myös rankkasateiden ja häiriötilanteiden aikana tapahtuvat puhdistamattomien jätevesien ylivuodot pumppaamoilta tulisi ottaa riskinarviossa huomioon.

Jaosto katsoo, että kunnallisen ympäristöterveydenhuollon osallistuminen riskinarviointiin on välttämätöntä. Jaosto pitää kuitenkin tärkeänä, että lainvalmistelussa otetaan huomioon tehtävän vaatimat resurssit.

Lakiluonnoksen sanamuoto rajoittaa riskinarvioinnissa huomioon otettavan vesimuodostuman laadun arvioinnin vain tilanteisiin, joissa vesimuodostuman vettä käytetään talousvedeksi tuotettavaksi. Jaosto pitää tärkeänä, että riskinarvioinnissa otetaan huomioon myös luonnonveden käyttö elintarviketuotannossa tai elintarvikkeiden alkutuotannossa. Esimerkiksi kalastustuotteiden käsittelyyn ja pesuun sekä jäänvalmistukseen voi elintarvikelainsäädännön mukaan käyttää puhdasta luonnonvettä.

110 r ja 110s §: Ympäristöterveysjaosto pitää tärkeänä, että velvoite laatia ehdotus ja antaa päätös alueista, joilla mikroepäpuhtauksien pitoisuudet tai kertyminen aiheuttaisivat riskin ympäristölle tai ihmisten terveydelle, laajennettaisiin koskemaan yhdyskuntajäteveden puhdistamojen lisäksi myös merkittäviä teollisuus- ja laitosjäteveden puhdistamoja.

Vesihuoltolaki

13 a §: Uusi säännös, joka velvoittaa erityisesti kiinnittämään huomiota jätevesiviemäreiden suunnittelussa yhdyskuntajätevesien vuotojen, suotautumisen ja viemäriverkostossa tapahtuvan sisäänvirtauksen estämiseen sekä rankkasateiden aiheuttamien ylivuotojen hillitsemiseen, on tarpeellinen. Veloitetta tulisi laajentaa koskemaan myös jätevesiverkostojen ylläpitoa ja kehittämistä.

Yhdyskuntarakentamislaki

62 c §: Ympäristöterveysjaosto katsoo, että hulevesihallintasuunnitelmaan sisällytettävät uudet tavoitteet rankkasateiden seurauksena aiheutuvien ylivuotojen vähentämiseksi sekä toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi tukevat elinympäristön terveyshaittojen vähentämistä.

62 d §: Ympäristöterveysjaosto katsoo, että hulevesien hallintasuunnitelman valmistelussa tulisi kuulla myös kunnan ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisten näkemykset.

Ympäristöterveysjaostolla ei ole asiaan muuta lisättävää.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.
